

Bůh, který nosí lidi Marek Jonczy

Úvodní četba textu: IZ 46, 3-4

I. Úvod

Těší mě, že se jako sbor můžeme společně radovat z krásného jubilea našeho milého bratra. Rád bych Ti, bratře Dudo, i já popřál hodně Božího požehnání do dalších let Tvého života a ke své gratulaci připojil biblický text z knihy Izajáš, který jsme zde četli úvodem.

Téma dnešního kázání jsem se snažil zvolit tak, aby bylo povzbuzením především Tobě, ale také nám všem, kteří se dnes společně s Tebou radujeme z Tvého životního jubilea.

[v1]

Ne náhodou bývá kniha proroka Izajáše označována jako evangelium Starého zákona. Je plná krásných zaslíbení. Rád bych vás dnes pozval k promyšlení jednoho z nich. Ve svých Bibliích si nalistujte 46. kapitolu Izajášovy knihy. Naše úvodní čtení bych ještě rád rozšířil o několik dalších veršů, které nám text pomůžou [v2]vsadit do širšího kontextu. Ze 46. kapitoly knihy Izajášovy čteme 3.-9. verš.

II. Historický kontext

Prorok Izajáš se tímto svým kázáním snaží oslovit své Izraelské soukmenovce v době babylónského zajetí. Jeho kázání tedy zaznívá v nelehkém období Izraelského exilu. Víra Izraele je vystavena těžkému náporu pohanských kultů a Izraelský národ se tak ocitá pod silným náboženským tlakem. Přesto však neztrácí identitu Bohem vyvoleného národa. Nezanedbatelný podíl na tom stavu mají bezpochyby proroci, kteří Izrael posilují ve víře a snaží se tak zabránit tomu, aby pohanské kulty pronikaly do jejich náboženství. Vezmeme-li v úvahu, že Babylónská říše byla v době Izraelského exilu středem řady různých kultur a náboženství celého tehdejšího světa, pak si ještě více uvědomíme, jak velký nápor to na malé pozůstatky izraelských exulantů musel být.

Tlaky vyvíjené na Izrael byly o to nebezpečnější, že se nepohybovaly jen v teoretické rovině. Šlo totiž o silná modlářská lákadla nabízející uspokojení všech možných, a především zvrácených, požiteků.

A právě na pokušení tohoto druhu prorok Izajáš reaguje svým Slovem. Používá přitom zajímavou ilustraci. Říká: „*Přátele vzpomínáte si ještě? Náš Bůh je přece živým Bohem. Vždycky nás nosil, nosí a nosit bude, stejně, jako nosí matky své děti. On není jako pohanští bůžci, které jejich ctitelé musí s nemalou námahou nosit z místa na místo na svých vlastních ramenou. A ještě se přitom chudáci celí hrbí.*“ Pojdme se na toto Izajášovo přirovnání podívat z blízka.

III. Bůh, který je nošen

Izajáš musel být nejen charismatický člověk, ale musel mít i notnou dávku smyslu pro humor. I vykladači Bible upozorňují na to, že od pátého verše začíná 46. kapitola nabývat ryze ironický charakter. O pohanských bozích se zde Izajáš vyjadřuje s nadsázkou a doslova se jim vysmívá. Určitě jste si všimli, jak vtípně se v pátém verši otírá o druhé přikázání Desatera: „*Komu mě připodobníte a s kým mě srovnáte, komu mně přirovnáte, abychom si byli podobní.*“ Jakoby tím chtěl říct: „*Přátelé, vždyť to, co dělají ti pohané je doslova primitivní. My přece známe a ctíme Desatero: „Nezobrazíš si Boha zpodoběním ničeho...“*

A v zesměšňování pohanských bůžků jde Izajáš ještě dále. Ve verši šestém říká: *Nejprve pohané musí pro výrobu svého boha sehnat spoustu zlata a stříbra. Pak se musí poohlédnout po nějakém tom schopném zlatníkovi, který jim jejich bůžka uková. Při přenášení z místa na místo se pak*

pod ním musí ještě ke všemu chudáci hrbít. Nakonec jej postaví někam na podstavec, a on tam jen stojí a kouká. Ve své bezmocnosti se chudák ani nehne, natož aby byl schopen jakkoli reagovat na jejich úpěnlivé prosby, odpovídat jim, nebo je zachránit z jejich soužení. Opravdu „bezzvadnej kauf“.

IV. Bůh, který nese

A právě do této polemiky, vyhocené až do silně ironického podtónu, zazní jasné prorokem tlumočené Hosodinovo slovo: „*Já sám až do vašeho stáří, až do šedin vás budu nosit*“. Není to úžasný postřeh? Náš Bůh je ochoten nás nosit.

Podíváme-li se na zde použité slovíčko „*nosit*“ do původního hebrejského textu zjistíme, že se jde o sloveso obecně užívané k nošení břemen. Hospodin si tedy svůj lid nakládá jako opravdovou zátěž, kterou je ochoten nosit. To je opravdu silný kontrast. Na jedné straně jsou zde bůžkové, kteří své ctitele stojí obrovské úsilí, námahu a peníze. Na druhé straně je zde revoluční Bůh, který pro své ctitele žádné úsilí a námahu neznamená. Navíc je schopen pohybu. Pro své ctitele se obětuje a je ochoten a schopen je sám nosit.

V našem textu je však ještě jeden zajímavý kontrast. Izraelský Bůh není jen pohyblivý a obětavý. Je také Bohem schopným komunikace. Zatímco pohanští bohové mlčí, jak glosuje Izajáš v 7. verši, tak Hospodin skrze proroka ke svému lidu promlouvá. Poskytuje jim spásonosné rady pro život. Oznamuje jim dokonce i to, co se v budoucnu stane a co se zatím ještě nestalo.

Zatímco pohanští vyznavači ke svým vytesaným bůžkům bez jakékoli odezvy jen zbytečně a zoufale úpí, vyznavači pravého Boha vedou se svým Bohem smysluplnou komunikací.

V. Lákaví bozi

Přesto všechno jsou Izraelci svému živému a obětavému Bohu nevěrní. Cizí náboženství jsou přece jen pro ně lákavá a oni s těmito cizími a bezmocnými bohy často a rádi koketují. Otázka zní proč? Boží vůli ztělesněnou v Desateru přece velice dobře znají a druhé přikázání, na které se Izajáš ve své řeči odvolává, jim určitě není cizí.

Velký podíl na jejich náklonnosti k cizím bohům měl bezpochyby otřes způsobený exilem. Právem se jim mohlo jevit, že se i jejich Hospodin stal imobilním a zůstal někde v rozvalinách jeruzalémského chrámu. Jako by si začali klást otázku: „*Není naše situace přece jen důsledkem toho, že náš Bůh už nebyl schopen za námi dorazit z těch rozvalin Jeruzaléma? Neměli jsme si jej nakonec přece jenom taky vyrobit a vzít si jej sebou do exilu ?*“

Pohanští bohové pro své vyznavače nakonec přece jen nějakou tu výhodu měli. Jejich ctitelé je mohli vidět, být s nimi v neustálém fyzickém kontaktu a jako jejich vlastníci je ve chvíli, kdy jim přestali fungovat, mohli rozbít a udělat si nové. Dle potřeby je také mohli přemísťovat na jiná, příhodnější místa.

Možná, že Izraelští začali zapomínat, že hlavní intence druhého přikázání nespočívá jen ve varování před výrobou a uctíváním „*vytesanin [v3]*“ (*org. překlad*), ale především před pokušením manipulace Boha. Nezobrazíš si mě právě proto, aby Tě pak moje socha, obraz nebo i představa nesváděly k myšlenkám, že se mnou budeš moci jakýmkoli způsobem manipulovat.

VI. Naše představa o Bohu

A právě tady začíná text promlouvat také k nám. Spolu s ostatními protestanty jsme sice své kostely doslova vybílili. Zbavili jsme je všech soch a symbolů. Znamená to však, že nám už druhé přikázání nedělá žádné potíže? Nezůstaly však v našich představách vytesaniny Boha vytvořené našimi vlastními touhami a nesplněnými přáními? Nepřizpůsobili jsme si jej tak trochu svému vlastnímu obrazu? Nevytvořili jsme si ve své vlastní fantazii Boha mravního ideálu, nebo naopak Boha násilné

akce? Boha dobrého nebo zlého? Boha adventistů a jinověrců? Boha osobního a neosobního? Boha pro děti nebo pro dospělé? Nezapomněli jsme i my, že člověk byl stvořen k obrazu Božímu a ne Bůh k obrazu člověka?

Všichni falešní bohové mají jedno společné. Jsou výtvořem lidské mysli a stávají se tak našim majetkem. Nerozhodují oni o nás, ale my o nich. Neposunují oni nás, ale podle své vlastní potřeby a představ posouváme my s nimi. Ono totiž vyznáváme-li falešné bohy, nemodlíme se k nim, ale sami k sobě a naším představám. Uctíváme de facto svojí představu. Nepřetvořili jsme živého Boha v takovouto modlu?

VII. Komu tě připodobníme?

Jak bychom tedy měli reagovat na výzvu proroka Izajáše? Komu bychom měli připodobnit našeho Boha?

Myslím, že odpověď všichni známe. Evangelista Jan v první kapitole čtrnáctém verši připomíná, že Bůh se prostřednictvím Ježíše Krista stal člověkem. Člověk si sice nesmí zobrazovat Boha, Bůh se však může a chce zobrazovat člověku.

Určitě si všichni vzpomenete na Ježíšovu výtku adresovanou učedníku Filipovi: „*Tak dlouho jsem s vámi Filipe, a ty mě neznáš? Kdo vidí mne, vidí Otce. Jak tedy můžete říkat: Ukaž nám Otce?*“

Právě tady máme k dispozici jediný klíč ke správným představám o našem Bohu. Jedinou a správnou představu o Bohu nám může zprostředkovat jedině příběh Ježíše Nazaretského. On je náš pohyblivý Bůh, Bůh, který se pro nás obětuje a nese nás i naše životní břemena. Jedině On nám Boha ukazuje v tom pravém světle, bez příměsí našich vlastních falešných představ a fantazií.

I Ježíš věděl, že musí včas opustit naši zemi, a to proto, aby si do něj učedníci nezačali promítat sami sebe, své vlastní sobecké zájmy, mocenské ambice nebo nesplněné sny. Protože, jak o tom čteme v Koloským 1,15: „*On je obraz Boha neviditelného...*“

On je Bůh nezobrazitelný, nemanipulovatelný, neideologizovatelný. Je to Bůh stále nově a nově překvapující, který je věrný až za hrob. Je to Bůh, do kterého nemusí nikdo z nás nic investovat, protože On vše investoval do nás. Bůh, který s námi půjde kamkoliv, třebaš i do pekel, jak vyznáváme v apoštolském vyznání víry. Půjde s námi a ponese nás jako naše matka. Ponese tak, jako nás nosil až dosud a ponese až do našich šedin. Bude nás všechny nosit a až do konce věků, aby nás mohl zachránit. Nosil, nosí a i nadále ponese také Tebe, milý bratře Dudo. [v4]

AMEN